

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

1. Inleiding

Op 1 juli 2013 treedt de Wet Meldcode in werking. Deze wet verplicht alle beroepskrachten die werken met ouders en/of kinderen om bij vermoedens van kindermishandeling te werken met een meldcode. Deze plicht geldt dus ook voor mensen die in het basisonderwijs werkzaam zijn. De wet verplicht de organisaties (dus ook de scholen) om een meldcode te hebben en ervoor te zorgen dat hun medewerkers er mee kunnen werken.

Voor alle duidelijkheid: een meldcode is geen meldplicht. Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden melden bij andere instanties, bijvoorbeeld bij een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of bij een Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). Een meldcode beschrijft in stappen wat een beroepskracht moet doen en heeft als doel de beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het stappenplan leidt de beroepskracht stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. De stappen maken de beroepskracht duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding.

2. Kindermishandeling

In het basisonderwijs zal geweld, waarbij kinderen betrokken zijn, meestal betrekking hebben op kindermishandeling. Onder kindermishandeling wordt verstaan:

“Elke vorm van voor de minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen, ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel”

De definitie omvat verschillende vormen van kindermishandeling:

- Lichamelijke mishandeling
Het toebrengen van verwondingen zoals kneuzingen, blauwe plekken, snij-, brand- of schaafwonden, botbreuken, hersenletsel. Deze verwondingen kunnen ontstaan door slaan, schoppen, knijpen, door elkaar schudden, branden, snijden, krabben, verstikking, vergiftiging. Ook een uitgevoerde of dreigende meisjesbesnijdenis valt onder kindermishandeling.
- Lichamelijke verwaarlozing
Aan het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft, zoals goede voeding, voldoende kleding, voldoende slaap, goede hygiëne en benodigde medische zorg.
- Psychische of emotionele mishandeling
Stelselmatig vernederen, kleineren, pesten, bang maken, bedreigen met geweld, achterstellen, het verbieden met anderen om te gaan, eisen stellen waaraan het kind niet kan voldoen. Ook getuige zijn van huiselijk geweld valt hieronder.
- Psychische of emotionele verwaarlozing
Aan het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft: aandacht, respect, veiligheid, scholing, contact, warmte, liefde, genegenheid en bevestiging.

- Seksueel misbruik
Seksuele handelingen bij of met het kind, die niet passen bij leeftijd of ontwikkeling of seksuele handelingen waaraan het kind zich niet kan onttrekken. Dit gaat van het betasten van het lichaam tot verkrachting en komt voor bij kinderen van alle leeftijden. Ook het tonen van pornografisch materiaal aan een kind valt onder seksueel misbruik.

3. Stappenplan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

In het basismodel van de meldcode, dat is opgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, worden 5 stappen onderscheiden, te weten:

1. In kaart brengen van signalen
2. Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van AMK of SHG
3. Gesprek met de ouders
4. Inschatten risico, aard en ernst van het geweld
5. Beslissen: hulp organiseren of melden.

Hieronder worden deze 5 stappen nader toegelicht.

4. Stap 1 – In kaart brengen van signalen

Als een beroepskracht signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van hem gevraagd om deze signalen in kaart te brengen. Hij legt deze signalen vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken, die hij over de signalen voert, de stappen die hij zet en de besluiten die hij neemt. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Bij het in kaart brengen van signalen wordt – indien mogelijk – een signaleringsinstrument gebruikt. Deze signalen worden vastgelegd in het leerlingendossier.

Het is belangrijk om de signalen zo feitelijk mogelijk te beschrijven. Als er ook hypothesen of veronderstellingen worden vastgelegd, dan dient uitdrukkelijk te worden vermeld, dat het signaal een hypothese of veronderstelling betreft. Indien een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht, dan dient ook dit te worden vastgelegd met bronvermelding als de informatie van derden afkomstig is. Diagnoses dienen alleen in het dossier te worden opgenomen als zij zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Het dossier wordt bijgehouden door de leerkracht in overleg met de directeur.

5. Stap 2 – Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het AMK of SHG

De tweede stap na het in kaart brengen van signalen is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, overlegt de leerkracht in de eerste plaats met de directeur van de school en vervolgens desgewenst met de intern begeleider van de school en/of met een lid van het ZorgAdvies Team of een andere persoon, die in het onderhavige geval door de leraar en de directeur wordt geacht ter zake deskundig te zijn.

Indien de leerkracht/intern begeleider en de directeur van de school tot de conclusie komen, dat er meer advies nodig is, dan kunnen het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld om advies worden gevraagd.

De directeur besluit of advies bij AMK of SHG wordt gevraagd en indien hij hiertoe besluit, dan dient hij zelf de adviesaanvraag in bij AMK of SHG. Een adviesaanvraag bij AMK of SHG wordt altijd vooraf gemeld bij de bestuurder.

6. Stap 3 – Gesprek met de ouders

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met AMK of SHG volgt een gesprek met de ouders. Het is belangrijk om openheid te betrachten en om zo snel mogelijk contact met de ouders te zoeken om de signalen te bespreken. Het AMK of het SHG kunnen ondersteuning bieden bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouders. De directeur bepaalt, wie bij het gesprek met de ouders aanwezig zijn.

Bij deze gesprekken kunnen de volgende richtlijnen worden gevolgd:

1. Leg de ouders het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten, die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan.
3. Nodig de ouders uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van wat is gezien, gehoord en waargenomen.

Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen – dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig.

Stap 3 hoeft niet te worden uitgevoerd als:

- de veiligheid van de kinderen, collega's of anderen in het geding is
- er goede redenen zijn om te veronderstellen, dat door dit gesprek het contact zal worden verbroken. (bijvoorbeeld dat de ouders het kind van school zullen halen)

De overwegingen om stap 3 niet uit te voeren, dienen door de leraar in overleg met de directeur te worden vastgelegd in het dossier.

7. Stap 4 - Inschatten risico, aard en ernst van het geweld

Na het nemen van stap 1 t/m 3 moet op basis van de verzamelde informatie het risico, de aard en de ernst van het geweld worden ingeschat.

8. Stap 5 - Beslissen: hulp organiseren of melden

Na de weging van stap 4 moet een besluit worden genomen. Dit besluit komt tot stand in overleg tussen leerkracht en directie van de school en altijd na melding aan de bestuurder en desgewenst – afhankelijk van de inschatting van betrokkenen – in overleg met de orthopedagoog van de school. Er kan worden besloten om zelf hulp te organiseren of een melding te doen. Er moet een afweging worden gemaakt of de school – gelet op de aanwezige competenties, verantwoordelijkheden en de professionele grenzen – in voldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren. In alle andere gevallen wordt een melding gedaan. De directeur is eindverantwoordelijk voor het besluit of en welke hulp wordt georganiseerd of dat er een melding wordt gedaan.

9. Zelf hulp organiseren en effecten volgen

Als er wordt besloten om zelf hulp te organiseren, dient het volgende in het oog te worden gehouden:

- organiseer de noodzakelijke hulp
- volg de effecten van deze hulp
- doe alsnog een melding, als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

De eindverantwoordelijkheid voor de opvolging van de hulp ligt bij de directeur van de school.

10. Melden

Indien in stap 5 de conclusie wordt getrokken, dat de school niet in staat is om kinderen afdoende te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling en het zelf organiseren van hulp niet mogelijk of gewenst is, dan dient een melding te worden gedaan bij AMK of SHG, zodat de signalen nader kunnen worden onderzocht en acties in gang kunnen worden gezet die de kinderen voldoende beschermen. Een melding wordt altijd gedaan door de directeur van de school, die hierover vooraf overlegt met de bestuurder.

Een melding gebeurt als volgt:

- Een vermoeden van kindermishandeling (zie paragraaf 2) wordt gemeld bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling - zie par. 11
- Een vermoeden van geweld bij volwassenen wordt gemeld bij het Steunpunt Huiselijk Geweld – zie par. 12.

- Bij de melding wordt zoveel mogelijk aangesloten bij feiten en gebeurtenissen en wordt – indien nodig – ook informatie doorgegeven die van anderen afkomstig is.
- Met het AMK of SHG wordt overlegd, wat na de melding binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden op school nog kan worden gedaan om de kinderen tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Het is raadzaam de melding vooraf met de ouders te bespreken, tenzij de veiligheid van het kind (de kinderen) of personeelsleden van de school in het geding is of als er goede redenen zijn om te veronderstellen, dat door de melding het contact met de ouders zal worden verbroken.

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling doet na een melding onderzoek naar de signalen. Dat wil zeggen, dat de medewerkers in gesprek gaan met de ouders en met de beroepskrachten, die met het kind te maken hebben. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren. Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar het Advies- en Meldpunt kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie.

Het Steunpunt zal na een melding contact zoeken met de ouders om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is om vervolgens deze hulp te organiseren en hen daarvoor zo nodig te motiveren.

11. Advies- en meldpunt kindermishandeling

Het advies- en meldpunt kindermishandeling is bereikbaar op het landelijke telefoonnummer: 0900-1231230.

Het AMK Middelburg is bereikbaar op telefoonnummer: 0118-677688.

Als een situatie acuut onveilig is, kan de politie worden gebeld op nummer 112.

Meer informatie over de werking van het AMK is te lezen in de brochure, die als bijlage 1 aan dit beleidsstuk is toegevoegd.

12. Steunpunt Huiselijk Geweld

Het Steunpunt Huiselijk Geweld Zeeland is 24 uur per dag telefonisch bereikbaar op telefoonnummer 0900-2220333.

Per e-mail kan het SHG worden bereikt op email adres:

info@huiselijkgeweldzeeland.nl